

dite (Srbi) prepričani, da bode Rusija z vami in da se bodejo slovanski narodi avstrijski, v prvi vrsti češki brati, dvignili, da napravijo konec dvojnemu orlu... In s takimi ljudmi so naši prvaki zvezani!

Belgrad. Rusija je na lastno pest vplivala na Srbsko vladu, da naj ta svojo zahtevo po teritorialni odškodnini zapusti in s tem mir omogoči. Zdaj se poroča, da to rusko stremjenje ni imelo uspeha. Nasprotno se hoče Srbija podvreči edino evropski konferenci in zahteva še vedno kos dežele. Položaj je torej zopet poojstren!

Belgrad 4. Danes je bil tukaj srbski ministerski svet pod predsedstvom kralja. Sklenilo se je, da Srbija svoje znane zahteve ne potegne nazaj. Torej se Srbija ne ozira na nasvete velevladi. Položaj je tedaj zelo resen.

Dunaj. Iz Belgrada se poroča: srbske divizije Kragujevac, Niš in Belgrad se je skupaj potegnile. Iz Niša odhajajo težki kanoni proti Mladenovacu. Drinska divizija je močno utrjena med Šabacom in Losnici. Srbske vojne priprave so torej že prav očitne.

Dunaj. Od francoske strani se pravi, da bodejo evropske velevladi še enkrat na Srbijo vplivale, da naj se pomiri, ker bi v slučaju vojske ne imela od nobene države pomoči pričakovati.

Saloniki. Srbija je prepovedala izvoz žita v sandžak.

Skutari. Baje se pripravlja Črnagora na meji na boje; z ozirom na te priprave je Skutari v nevarnosti.

„Vun na deželo! Ljudje niso zato vstvarjeni, da bi mrgoleli v mravljiščih, temveč da se razširijo po deželi, katero naj obdelujejo. Nezmotljive posledice prevelikega zbiranja so bolehnost trupla in grešnost duše. Človek je od vseh živali ona, ki ima najmanj zmožnosti za življenje v čredi. Ljudi, katere bi se kakor ovce skupaj naglalo, umrli bi v kratkem času...“

J. J. Rousseau.

Dopisi.

Žiče pri Konjicah. „Čudne reči se pri nas godijo“, tako začne dopisnik v nekem članku zadnjega „Slov. gosp.“ Res, čudne reči se pri nas godijo. Sledeče v pojasnilo in o priložnosti v nadaljevanje. V zadnjem času se je v Žičah na ukaz c. kr. oblasti napravil na ubožno hišo nemški napis, kar bode nekateri, zlasti najbližnjega sosedu in par njegovih privrženecv tako globoko v oči, da so se pritožili v „Straži“ in sedaj v „Slov. gosp.“, kakor da bi se Bog ve o kakem velikanskem poslopiju govorilo. Torej pa prav mala malenkost. Gospod Tomandl, popolnoma nemškega pokolenja, je Žičanom sporočil hišo za uboge. Gotovo so Žičani umrlemu gospodu hvaležni, so hvaležno sprejeli to sporočilo iz nemških rok, se jim torej sedaj tudi ni treba sramovati nemškega napisa po sporočilo omenjenega pokojnika. Kedo je torej kršil pravico? Tisti, ki so hišo sprejeli, ali tisti, kateri je hišo daroval, ali tisti, kateri so dali napis napraviti? Mislimo pa, kar bode tudi gola resnica — nihče ni kršil pravice — volja sporočitelja se je postavnim potom izvršila. Torej v tej zadevi ni storil krivice ne gospod župan, ne gospod Possek, najmanj pa sedanjí tamonjní gospod šolovodja, kateremu vsa ta zadeva še znana biti ne more, ker je prišel pozneje v Žiče. Z tukajšnjim šolskim vodstvom je po vpokojenem zaslužnem gospodu Eberlu pooblaščen do def. nameščanja nadučiteljskega mesta okr. pom. učitelj gospod Jož. Čuček. Takoj tukaj omenimo, da čislamo Žičani tega gospoda in ga tudi bomo, kajti bil je že poprej znan kot dober in vesten učitelj v obče. Posebno veselje se je vzbudilo med šolsko mladino sedaj, prav lep je red in najboljša sporazumljenost med šolo in ljudstvom. Prav težko bi pogrešali tega gospoda, akoravno pravi dopisnik, da bi bil poslinenec. Povemo tukaj javno, da so nam taki gospodi, ki ljubijo mir in složnost, ki se ne mešajo v politične stvari ampak le ostanejo pri svoji

stroki, na srcu zrastle, in Bog daj, da bi še več takih imeli. Šolska oblast nam hoče po pritisku nekaterih slovenskih mogotcev po sili vriniti v Žiče za nadučitelja nekega gosp. Vudlerja iz Griž pri Celju, kljub volji ljudstva. Ne bomo oporekali v to svrhu merodajni šolski oblasti, kajti nismo možni, pač pa javno povemo, da hočemo mir in ne prepira v šoli in s šolo, nikakor ne dopuščamo političnih gonj, kakor smo čitali in slišali o gospodu Vudlerju, s katerim se že hvalijo Žički velekaši, kako da bodo z njim ustanovili novo posojilnico, novo društvo, nov obč. odbor in Bog zna kaj še vse novega — mogoče tudi — „novo-versko-nravno vzgojo v slovenskem duhu“. — Čudi se tudi dopisnik omenjenega članka v „Slov. gosp.“, da prihajajo v Žiče gospodi iz Loč v gostilno k večerni zabavi. Na to samo toliko odgovorimo, da se ni bati, da bi vhajali ti gospodi v to gostilno potem, ko bode sedanjí lastnik sam ta krčmarški posel prevzel. Menda mu bodo takrat tudi Ločki groši dobro prišli — ali se bode te takrat tudi gesla držali: „Svoji k svojim“?

Več faranov.

Kebelj na Pohorju. Ljubi „Štajerc“! Dolgo časa že nisi dobil od nas kakšnega poročila in gotovo si že mislil, da so nas že davno pohrustali naši prvaki in Filhosovci. Toda, neresnična bi bila ta misel. Vkljub vsem navalom od strani naših prvakov in Filhosovcev še mi vedno krepko stojimo in se držimo vedno starega nam ljubelega prijatelja „Štajerca“. Da se pa tako dolgo nismo oglasili v „Štajercu“ je to, ker mi nočemo vsake tudi najmanjše stvari obešati na veliki zvon kakor to prvaki znajo, kateri tukaj pri nas na vse pretege delajo, da bi onemogočili razširjanje nam koristnega lista „Štajerca“. Toda bolj ga bodo nekateri na duhu slepi preganjali, bolj trdno se ga bomo mi držali in ga tudi našim somišljenikom priporočali zato, ker vemo da vsaka dobra stvar ima nasprotnike. Pri teh ljudeh nič ni, ako se tudi laži poslužujejo, samo da bi oni prišli s svojim glasilom na krmilo. Pravi mojster v tem dejanju je neki mladenič, kateri je v 27. številki lanskega Filhosa pisal neumen dopis iz katerega povzamemo par stavkov; kot za odgovor, piše namreč: „Upamo, da bomo kmalu pokopali „Štajerca“. Tako torej buča neumna ti misliš, da bodeš pokopal „Štajerca“, ti ki moraš sam pod drugo streho prebivati, ti ki si se sedaj s svojim bratom skregal tako, da je brat moral sedaj po zimi si drugod stanovanja iskati, ti ki bi moral biti zadovoljen, da smeš z bratom prebivati skupno v hiši, od katere je brat stanarino odslužil in ti živež za zimo pri-skrbel, da sedaj brez skrbi sedi pri tuji peči; v zahvalo si mu še pa obleko iz hiše zmetal na prosto; ti ki si hodil po Mariboru in si službe prosil, ti ki si po zgornjem Štajerskem hodil za delom in potem še moral, brez da bi kakšno delo dobil, domov z izgovorom, da brez vednosti nemškega jezika se na Nemškem ne dobi dela, posebno za pismonoša ne, potem bi še pa rad zatiral časnike ki priporočajo učenje nemškega jezika. Pokopljí raje svoje pregrešne strasti da te ne bodo imele tako v oblasti in te vlačile po noči tam okoli pod okni. Posebno se varuj vasovanja in postajanja pod okni, da ne bodeš zopet kropa dobil skozi okno, kakor se je to pred kratkim zgodilo. Potemtakem mu tudi njegova ljubavna pisma ne bodo pripomogla do njegovega zaželenega cilja, s kojimi pismi ima on največ opravka in jih pošilja raznim devojkam, katere se pa iz njega samo šalijo; včas pa mu še posodijo nekoliko pota, kakor je bilo to preteklo jesen, in ako se ne bi bil skril, bile bi mu prerahljale kosti njegovega rojstva. Iz katerega vzroka o tem prihodnjič.

Kebeljski naprednjaki.

Iz Črešnjevca pri Slov. Bistrici. Ljubi „Štajerc“, gotovo se bodeš čudil, da dobiš celo od žensk neko poročilo. Bile smo Ti, ljubi „Štajerc“, do zdaj vsled šuntanja našega g. župnika Janez Sušnika več ali manj odklonjene; od zdaj pa bode drugače! Sprejmi od nas, ljubi „Štajerc“, majhno pritožbo, zoper tega gospoda. Naš g. župnik sicer niso v posebnih slučajih sovraznik ženskega spola, celo radi obiščejo posamezne v temnih kočurah; ali splošno nas pa sovražijo. Sladko hlinijo se nam, kedar nas prigovarjajo, da moramo zavolj Tebe ljubi „Štajerc“, naše može sovražno napadati in črtiti; in to ne samo

na prižnici, celo tudi še v spovednici. Kaj bližajo kake volitve, se nam ta gospod prida prigovarjamo za njega naše može in pravi se je že, da je bila neka poštna kmetica prestopka volilnega reda sodnijsko ožstrovana, ko se je dala na ta način zapeljati farovža so že ta blagi gospod najbolj žene, ktere se jim niso uklanjale, snurnagnali. Predzadno nedeljo so g. župnik med sv. opravilom več žen, ktere so se v možke klopi vsedle, strogo vun nagnali žugali, da bode vsaka za eno krono kaznovana. Od dela, dolgega pota in zime izmučenime nobena v prazen moški stol vsestipovsod v drugih cerkvah dovoljeno in da to gotovo ni „greh“. Me ženske smo potrpežljive, in celo prav so ravnele tistodinje, ktere so temu gospodu, ko so hhišem škropljenju, pred nosom lajpalapzaple. Saj tak gospod ne prinese k hišslova pač pa sovraštvo in hišni prepiznalo! Tega pa g. župnik nočejo videti, pod prižnico po dve, tri mladenke sijnjihovih hiš stole zasedajo, medtem ko stare gospodinje na mrzlem flajštru snaprej pa bode mo tudi me drugačne. Zda je ženska jeza veliko hujša od moškska razsrdjena se v slučaju posluž četrmetlo ako ji enkrat žole kipi. Ti ljubi, pa nas podpiraj, prepričale smo se, da resnico in pravico govoriš ter pokrtčaš po zaslužku. Naj naš g. župnik storijčejo, skrbele bode mo, da mora „Štajerc“ hišo zahajati. Je sicer za denar slabo, pa se bliža in kure začenjajo jajca nesti. Ti ljubi „Štajerc“ v priložnosti povemo, g. župnik čez Tebe v spovednici pravi: Vboge že

Jesenice na Gorenjskem. V nedeljo februarja t. l. poklicalo se je v življenju „Pevsko društvo Sava“ na Savi. Ker temu že mnogo članov priglasilo, upamo da kmalu pokošemo na Savi ista pevska katera pod črno kuto teče. Dosedaj su v jeseniški občini samo eno pevsko društvo je bilo cerkveno petje. Za v zunanje drilo in zabavo nismo nikdar čuli petajmohterjem je strogo prepovedano petv cerkvi in katoliškemu delavskemu. Akoravno je že v nedeljo v „Slovenca“ naš jeseniški petilen prvo pomladsko „Suknjico prodala bom, za sladko vinobom...“ vendar še s tem ni rečeno da on njegove piščance meni in tebi nič pristopiti k novemu pevskemu društvu bode mo imeli dovolj boja, a konečno zgotovo. Tedaj vsi pevci in pevke na dnovo zastavo. Kaj boste Jeseničanom delali!! Radovljiški glavar pl. Detela nam vedno zapustil. Ker o temu možu ne nič slabega in tudi nič dobrega zapisamo čemo njemu samo „Adijo“ ne na s Novemo glavarju pa že danes rečemo boste siali tako boste želi! Jeseniški goste so vse nemške napise odpravili, s tem pametno misleče goste. Tudi na Savi so drznili nekateri oštariji, trgovci in obrtni ničane posnemati! Le tako naprej, saj še nekaj prijateljev k katerimi se lahko in nas dobro postrežejo, ne z ponarimivincil!

Novice.

Čenjeni čitatelji! Z ozirom na desmo morali v tej številki več prostora roške novice porabiti, izpustili smo to daljevanje člankov „Slike iz Brežic“ Prihodnjič pišemo zopet o tej stvari. Nabirajte vsak dan novih naročnikov, da zamogel list povečati. Čimveč odjemalce večji, temboljši bode naš list!

Veleizdajalci. List c. k. hofrata dr. hoče v svoji zadnji številki oprati. V jezi kriči, da ni res in ni res, da bi veleizdajalci. Da nima Plojeva cunja druge mente nego le najnesramnejše posvke linske laži, je itak znano. Morda se radi tudi med ljudstvom ne more razširiti in godi tako slabo, da je moral celo že spreminiti. S to Plojevo cunjo, ki je na

znajna in poštena in moralčno čedna kakor njen očka Ploj sam, se torej ne bomo prepričali. Tistih par revnih ovčic, ki to kunjjo še čitajo in v njo verujejo, itak nikdo ne more ozdraviti, kajti proti neumnosti se celo Bogovi zamažajo. O prvaških veleizdajalcih pa hočemo vendar še enkrat besedo izpregovoriti. Kajti resnica mora na dan. V dokaz svojih trditvi navedli smo že razne slučaje. Za danes naj le poglobitve ponavljamo: 1. Zakaj je romal ljubljanski župan Hribar v rusko glavno mesto Petrograd in imel tam sestanke s panslaviističnimi krogi? — 2. Kako to, da je govoril dr. Benkovič v Zagrebu za združenje vseh Jugoslovancev, to se pravi proti avstrijski ustavi? — 3. Zakaj so vpili pri ljubljanskih izgrelih prvaški nahujščanci „živela Srbija“? — 4. Zakaj so v Ljubljani na dan cesarske 60-letnice razstavili sliko srbskega prestolonaslednika Jurja? — 5. Zakaj prvaški poslanci pri zaključku državne zbornice niso peli cesarske temveč raje češke panslaviistične pesni? — 6. Zakaj se je čutil avstrijski cesar primoranega, odložiti pokroviteljstvo od veteranskega društva v Ljubljani in zakaj je bilo to društvo razpuščeno? — To je nekaj vprašanj, na katere nam prvaški listi doslej še niso odgovorili. Odgovorite z argumenti, ne pa s psovkami. Odgovor na naša vprašanja se bode ednostavno glasil: prvaki so veleizdajalci! Sicer pa Plojeva kunjja to sama prizna. Z neverjetno predrznostjo piše ta prvaški listič dobesedno: „Mi (prvaki) zahtevamo, da se združijo slovenske dežele v eno celoto“. Torej, Plojev listič pravi nam, da hočejo prvaki Avstrijo v sedanji njeni obliki razbiti, da hočejo odtrgati kos Štajerske in kos Koroške ter ga združiti s Kranjsko ter morda tudi z Istrijo. Prvaki priznavajo torej, da so proti zgodovinskim kronovinam, torej proti ustavi, z drugimi besedami: da so veleizdajalci. Ako prvaki torej javno sami priznavate, da ste veleizdajalci, zakaj se potem vznemirjate, ako vam to očitamo? Mi naprednjaki hočemo obdržati Avstrijo v sedanji obliki, mi hočemo, da ostanejo kronovine, mi Štajerci in Korošci se ne maramo družiti ne s primorskimi Čiči, ne s kranjskimi rešetarji, ne s hrvaško-srbskimi cigani. Mi smo za Avstrijo, vi prvaki pa ste veleizdajalci! Pa amen!

Iz Spodnje-Štajerskega.

Ptujski prvaki — pred sodnijo. Znani „ptujski dogodki“ so delali? so dali prvakom v vseh krajih povod, da so pričeli z nečuvano gonjo kaliti deželni mir. Vjavnosti so se delali prvaki za ponižne ovčice, ki so jih hoteli ptujski volkovi kar žive požreti. Mi smo takrat pisali, da se naj pčaka, kaj bode c. k. sodnija dognala. Zdaj je vsa stvar dognana. In izkazalo se je, da so bili prvaški hujškači napadalci in da bi se sploh ničesar ne zgodilo, ko bi ti hujškači ne prišli. Mirnemu, poštenemu kmetu se ni prav nič zgodilo. Tisti pa, ki so hujškali in škandale delali, pripisati se imajo sami krivdo, da pridejo v ječo. Te dni so se vršile zadnje obravnave v tej zadevi in sicer pred okrožno sodnijo v Mariboru. Toženi so bili trije prvaški voditelji in sicer neki učitelj na državni šoli v Trstu po imenu Engelmann, nadalje znani mlinar Brenčič in končno krmar Muršec, znani „Mohrenwirt“, ki zna tako lepo „hausknechta“ igrati. Praviijo, da se je priganjalo v septembru slovenske kmete. Čudno je le, da noben slovenski kmet ni tožil in nobeden ni bil tepen. Ali je učitelj Engelmann iz Trsta morda „slovenski kmet“. Kaj ima učitelj iz Trsta pri hujških veselicah v Ptujju opraviti? Ako ima že tako vroče srce za slovenstvo, naj se v Trstu bori proti Italijanašom, ali Štajerce naj pusti pri miru. Mi se bomo že sami pomagali. Sicer pa lahko povemo, da se je ravno ta Engelmann grozovito surovo obnašal. Govoril se celo da je on ali eden njegovih tovaršev potegnil štilec (bodalo). Vsled pomanjkanja dokazil bil je ta c. k. učitelj Engelmann vkljub temu oproščen. Drugi je prišel na vristo Brenčič, mlinar iz ptujске okolice. Bil je tožen zaradi javnega nasilstva. Stvar je ta-le: Mož je imel občinsko sejo, ki se je pa začasno zaključila, da je mogel priti rogoviliti. Na kolo-dvoru v Ptujju se je pričel pretepavati s policaji in je iztrgal stražmojstru tudi cesarske medalje iz prs. Mož je menda mislil, da smejo Brenčiči

v Ptujju vse delati. Ker je kar divjal, so ga končno uklenili in v zapor odpeljali. Za svoje nasilje pa je bil obsojen na 3 tedne težke ječe, poostrene vsak teden z 2 postoma. Končno se je imel še zagovarjati „Mohrenwirt“ Muršec. Ta gospod ima tako dobro srce za Slovence, da svojemu „hausknechtu“ niti tistih grobov ne pusti, ki jih bi ta na „trinkgeldu“ dobil. Predrzen je Muršec seveda do skrajnosti. Dotičnega dne je tudi hudo proti policiji hujškal in kričal, zato je bil obsojen na 10 dni zapore. Tako se je pred sodnijo izkazalo, kdo je kriv ptujskih izgrediv. Mislamo, da se bodejo prvaki teh dejstev zapomnili. Sramota če hujškače!

Kako prvaški dohtarji slovenske kmete gu-ljo. Iz Brežic se nam poroča: Glasom eksekucijskega akta ces. kr. okrajne sodnije v Brežicah št. E 596/8 vpeljal je znani doktor Josip Vrečko iz Celja proti nekemu slovenskemu kmetu našega okraja rubež. Predno se je prodaja vršila, vpsal je rubljeni kmet celo terjatev in stroške in pa še eno krono več dohtarju Vrečku in sicer po računu, kateri se mu je pri sodniji v Brežicah sestavil. Ker je bil tedaj terjajoči upnik popolnoma naplačen, se seveda prodaja ni vršila. Ali doktor Vrečko je znal bolj računati in našel je, da je 13 v., beri trinajst vinarjev manjkalo. Za teh celih trinajst vinarjev naprosil je pri sodniji v Brežicah **zopetno prodajo** in tako je v bogemu kmetu zopet čez deset kron stroškov povzročil. Zanimivo pri tej celi stvari pa je sledeče: Dotični kmet prišel je pred prodajo v pisarno dohtarja Vrečkota v Celju, ter hotel stvar poravnati. Ker mu pa je Vrečkov namestnik, znani doktor Mayer deset kron preveč naračunal, je kmet odtiše, brez da bi bil plačal. Za ta pogovor si je doktor Vrečko v stroškovniku eno krono zaračunal! — Res zelo kulantno postopanje prvaških dohtarjev! Opozarjamo tedaj, kmete, da naj pazijo, da ne pridejo kakemu prvaškemu dohtarju v zanjko, ker bi se mu znalo enako ali pa še slabše goditi. To postopanje prvaških dohtarjev je zopet pokazalo, kako ti ljudje z slovenskim kmetom ravnaajo, in res ni čudež, če se kmetu vendar enkrat v glavi zjasni in da pride k prepričanju, da je on le orožje prvaških visokoglavcev in molzna krava teh gos-podov.

Prvaški dr. Povalej na begu. Ime c. k. finančnega komisarja in klerikalnega prvaka dr. Povaleja je širok domovine zaslovelo. Prvič se je pri zadnjih državnoborskih volitvah kot kandidat Koroške stranke v savinjski dolini odlikoval. Savinjski kmetje so moža sicer parkrat nagnali in osuvali, tako da se je moral v raznih tajnih krajih skrivati. Pozneje je ta politični „kristijan“ politiko raje pustil in delal nečedne „kšefte“ z nakupom in prodajo posestev. To je trajalo tako dolgo, da mu je „Marburger Zeitung“ in za njo naš „Štajerc“ krinko razobraza strgala in mu v lice resnico povedala. Ta resnica se glasi, da je dr. Povalej delal „kšefte“ na način, ki ga nerabimo ben poštenjak. Povalej je napravil takrat veliki škandal, pustil „Marburger Zeitung“ konfiscirati, se opiral po prvaških listih, zlasti po poštenemu „Fihposu“ in tudi obljuboval, da bode urednika „M. Ztg.“ tožil. Zdaj pa se je izvedlo, da se je dr. Povalej zbal tožbe in da je raje vse napravljene stroške plačal. Kar je torej „M. Ztg.“ in za njo tudi naš list pisala o sleparskih „kšeftih“ tega gospoda, je vse res, — dr. Povalej nima poguma, da bi se opral v javnosti, on hoče in mora ostati umazan. To nam za zdaj zadostuje. Na vsak način pa opozarjamo oblast, da ljudstvo do takšnega finančnega uradnika ne more imeti zaupanja. Dolžnost prvaškega dr. Povaleja je torej, da takoj svojo službo zapusti. Ako bi tega ne storil, morala bi ga oblast odstaviti. Proč s smetmi!

Dr. Povalej — zopet na „delu“? „Marb. Ztg.“ poroča zopet o delovanju pobožnega Povaleja sledeče: „Althallerjevo posestvo, katerega si je pridobil dr. Povalej svoj čas na znani način, je že zopet prodal. Kupil je to posestvo, kakor stoji in leži, za 6.000 kron. Zdaj je nago, popolnoma izpraznjeno hišo nekemu Markotu za 5.200 kron prodal. K temu spadajoče polje prodal je posestniku Rovnjaku za 2.100 kron. Zdaj

mu ostane še vsa zaloga vina s posodo v vrednosti 2.000 kron, pohištvo v vrednosti 300—400 kron. Za posestvo, ki ga je kupil dr. Povalej na nelepi način od gospe Althaller za 6.000 kron, dobil je zdaj že 10.000 kron. To je lep profit. In tacega gospoda plačujemo še z našimi krvavi davki. Proč z njim!

„Fihposov“ angeljček. Glasilo general-majorja prvaško-klerikalne stranke Korošca, znani pobožni lažnik „Fihpos“ ali „Slov. Gospodar“ je svoj čas z vso vnetostjo, z vsem hinavskim farizejstvom in z nedoseženo nesramnostjo zagovarjal in branil umazanega „financerja“ Povaleja. Za „Fihpos“ je bila problematična eksistenca tega človeka enaka nedolžnemu angeljčku. Danes je dokazano, da je vse res, kar se je od napredne strani Povaleju očitalo. Povalejeva nedolžnost ni vredna pasjega dreka! Res je, res in tisočkrat res, da je klerikalno-prvaški kandidat Povalej na nepošten način „kšefte“ delal. Ako ima „Fihpos“ s svojimi plačanimi in neplačanimi, blagoslovljenimi in neblagoslovljenimi uredniki le iskrico poštenja v sebi, potem mora zdaj svojim čitateljem to povedati. „Fihpos“ mora povedati, da Povalej ni bil vreden njegovega zagovora. „Fihpos“, povej, povej, da je Povalej — postenjak.

Polom „konzuma“ v Hrastniku. Govorili smo svoj čas že mnogo o t. zv. „rudniškem konzumu“ v Hrastniku. Nam se pri tej stvari ne gre za to ali ono stranko, marveč edino za gospodarski interes rudarjev. In ravno zgodovina tega „konzuma“ nam kaže, da so gotove stranke in gotovi ljudje naravnost zlorabljali gospodarski interes knapov v svoj lastni dobiček. Žalostno katastrofo, ki je zadela hrastniški „konzum“, naj si zapišejo prvaško-nahujščanski Roševi petolizniki za ušesa, kajti edino ti so krivi. Izpregovorimo o celi stvari še par resnih besed. Hrastniški „konzum“ je bil osnovan pred kakšnimi 25. leti od strani rudnika. Imel je namen, preskrbeti delavcem cena in dobra življenska sredstva. Zadruga se je tudi prav lepo razvijala in si pridobila nekaj posesti na zemljišcih ter poslopljih in tudi zelo veliko skladišče blaga. Zadruga je razdelila svojim članom letno 5 do 6% dividende; dobljeno blago pa se je plačevalo pri izplačilu zaslužka. Medtem se je pojavil nakrat boj z prejšnjim županom, v našem listu že itak označenim Rošom. Ta duševno ne preveč modri gospod, ki je postal edino z nemško pomočjo bogat in vpliven, pričel se je nakrat smatrati za nekakega sultana. Divjal je kot da bi bil zbesnel in to v prvi vrsti s pomočjo svojega zločinskega policaja Uršiča. Končno se je prizadetim Roševom divjanje le preneumno dozdevalo in prišlo se je moža od vseh strani za ušesa. Posledica je bila, da je rudnik Rošu odtegnil zaslužek, ki je znašal letno na tisoče goldinarjev, da se mu je nadalje pričelo vpogledavati v njegove račune, da se mu je v javnosti grozovite stvari očitalo, brez da bi Roš le z mezinčevim mignil, da je nadalje propadel kot državnozborni kandidat, da je bil od svoje lastne stranke iz županskega stolca vržen itd. Ne rečemo, da je Roš sam prav vsega kriv. Ali res je, da si je vstvaril Roš s prav neverjetnimi sredstvi gotovo klike stavkolomov in izdajalcev, ki so bili enako sovražni delavcem kakor rudniku in s katerimi je hotel uresničiti nekako strahovladu v Hrastniku. V njemu udanih listih je pričela Roševa stranka grozno udrihati čez konzum, ki je bil sicer skozi 25 let v polnem redu. Vsled tega je rudnik končno odtegnil svojo roko in pripustil „konzum“ svoji usodi. Po Roševi klikli zaslepljeni delavci so potegnili zadrugo nase. Reveži so mislili, da je res vse zlato, kar se sveti. Poklicalo se je za vodjo nekega Urbana Koželj, kateri je svoj čas napravil konkurz in prestal svojo kazen in bil pozneje uradnik trboveljskega rudniškega konzuma ter pri temu ni nikdar pozabil na svojo osebo. Ta Koželj je ljudem vse mogoče obljuboval: lep dobiček, visoke procente in bogve kaj še vse. Ali čez dve leti so se že pokazale posledice tega gospodarstva. Edino Roš-Koželjeva banda je kriva, da leži „konzum“ v umiranju in da ga bodejo komaj rešili. Kakor je dokazano, imela je zadruga pred 2 letoma, ko je prišla v roke delavcev, premoženja za 150.000 K. Nasprotno je imela hipoteknega dolga za 20.000 kron. Čisto premoženje je znašalo takrat torej 130.000 K. Danes stoji

stvar vse drugače. Ako se ceni vrednost poslopja s pohištvo in skladiščem vred, potem je to 60.000 K (resnična vrednost.) Temu nasproti stojijo hipotekni dolгови v znesku 52.000 K ter odprti dolгови na blagu v znesku 15.000 K, skupno torej 67.000 K dolga. Sedanji račun kaže torej pri manjklaj za 7.000 K. Res je da ima zadruga na blagu pri delavcih še okroglo 52. K zahtevati. Ko bi se zamoglo ta denar dobiti, bi ostalo še nekaj premoženja. Ali rudnik je izjavil, da nima nobenega povoda, da bi delavcem te dolgove od plače odtegnil... Tako stoji stvar. Vprašati moramo zdaj, kam je prišlo celo premoženje v znesku 130.000 K? Ali nima oblast nobenega povoda, da bi prave krivce za ušesa prijel? Koželj in njegovi pajdaši spadajo potemtakem pod ključ! Kje je denar in na kakšni način se je gospodarilo? To treba pojasniti! Na vsak način se je uresničilo, kar smo mi že davno pravili. Nam se le smilijo prizadeji ljudje... Čujemo, da je zdaj socialno-demokratska stranka celo stvar v roko vzela. Dobila je od posojilnice v Dolu 15.000 K posojila in je baje pri temu tudi Roš pomagal. Mi smo prepričani, da se hoče na resni način ljudem pomagati. Ali istotako smo prepričani, da vse, kar on Roš stori, diha najgršo sebičnost. Blížajo se namreč deželnozborske volitve. Mislimo, da hrastniški delavci in njih voditelji ne bodejo sedli na Roševe limance... Prvaški polom v Hrastniku je zadnji akt v trago-komediji Roševega paševstva. Upamo, da so hrastniški knapi zdaj enkrat za vselej od prvaške politike odrešeni...

Iz Hrastnika piše list „Naprej“: Konsumno društvo rudarjev je preživelo težko krizo. Nemarnost poprejšnjega vodstva, ki je bilo v rokah odličnih članov in odbornikov „Slov. delavskega podpornega društva“ (t. j. liberalnega društva), je društvo zapeljalo v zelo hud položaj. Na občenem zboru v januarju pa so morali ti dični možje izstopiti iz odbora, in izvolil se je nov odbor, ki je nato takoj tudi suspendiral poslovanje g. Urbana Koželja (tudi dični „računski pregledovalec“ podpornikov!) Sedaj je društvo zopet v rednem delu. Novi odbor se trudi, kolikor mu je mogoče. Ustavlja eksekucije, plačuje račune, čisti dolgove. Dični podporniki z g. Ajdovnikom in Majcenom na čelu pa nasprotujejo društvu in mu odganjajo člane. Celo h klerikalnem sta se gg. podpornika Ajdovnik in Kačič zatekla, da bi jima pomagali. Dosegla sta tudi, da je g. kapelan iz Dola hotel preprečiti že sklenjeno posojilo konsumnemu društvu. Rudarji hrastniški! Zapomnite si to! Zapomnite si, da so Ajdovnik, Majcen, Kačič, Bevc in več takih nasprotnikov konsumnega društva in da delajo na vse kriplje proti njemu! Prihodnje bomo objavili vse one, ki so na prigorvarjanje in agitacijo teh mož izstopili iz društva.

Procente! „Naprej“ še piše: Bivši poslovodja rud. konsuma g. Urban Koželj je farbal člane, da bo dal po 6—8% dividende ob koncu leta. Mnogo jih je sedaj, ki prihajajo v društvo z zahtevo, naj se jim ti procenti izplačajo. Naznanjamo jim, naj imajo razum, ker od takega zanemarjenega gospodarstva, kot je bilo v tem konsumu pod vodstvom dičnih podpornikov, ne prihaja dobiček, ampak — izguba. Od izgube pa ni „procentov“.

Smrt ne čaka. „Naprej“ piše: Dne 5. p. m. ob 4. uri popoldne je želel umirajoči rudar Franc Tkauc v bolnišnici sprejeti obhajilo. Bolnik Herzog je letel v župnišče ter naprosil kaplana Šriberja, naj gre takoj obhajati umirajočega. Šriber se je branil iti ter ga tolažil — naj umirajoči počaka do jutri. A žalibog, smrt ni uslišala tolažbe Šribarjeve, vzela je človeka že ob 11. uri ponoči in njegova duša je šla brez zadnje tolažbe v nebo —

Iz sv. Trojice pri Rogasji Slatini se nam piše: Na 21. pr. m. je prišlo dvema fantoma tako navskriž, da sta se sprla z nožmi in revolverji in konečno je Franc Golet ustrelil Antona Škrabl v srce, da je bil pri tej priči mrtev. Žalostne razmere.

Filijalka kmetijske družbe v Št. Ilju sl. g. obdržala je 21. p. m. pod predsedstvom načelnika g. Reppniga svoj letni zbor. Do konca 1908 imela je filijalka 326 članov. Društveno delovanje je razvidno iz sledečega: obdržala je

v preteklem letu 10 sej, 2 glavna zbora, 10 potovalnih shodov, 1 tečaj za cepljenje in 3 tečaje za lovenje miš. Skupno je preskrbel članom 25.000 cepilencev, 1.280 sadnih dreves, 1.500 ograj za drevesa, 20.000 kil umetnega gnojja, 20.000 kil stelje iz šote, 1.200 kil raznega semena ter večje število trsnih škarij in vinskih tablic. Brezplačno je oddala poleg tega 9.000 trt, 70 sadnih dreves, 4 kil gumija za zeleno cepljenje, 6 nožev za cepljenje, 4 trsnih škarij, 1.200 sadnih cepilencev, 1.400 sadnih divjih dreves in večje število strokovnih spisov. Postavilo se je tudi v filijalnem okrožju 16 marijadvorskih plemenskih bikov in 6 plemenskih mrjascev. Tudi se je razdelilo 300 plemenskih jajc in 11 petelinov brezplačno. Filijalka je imela v prsto porabo 6 drevesnih špic, 6 špic za peronospero, 2 žvepljenovca in 4 obran za travniški mah. V splošnem ima filijalka za člane 45 komadov orodja na razpolago. Nadalje je društvo v pretečenem letu obdarilo 42 viničarjev in 18 poslov s skupno svoto 1.380 K. Dohodki so znašali skupno 7.381 K, izdatki pa 7.287 K. Res lepo gospodarsko delo! Čast voditeljem te vrle podružnice in čast članom!

Sejem v Ptuj, ki se je vršil 3. t. m., je bil pri navadnih cenah prav dober. Prignalo se je 120 konj, 890 komadov govede in 730 svinj. Prihodnji mesečni živalski in svinjski sejem se vrši dne 17. marca.

Smrt v vodnjaku. Pri Čehu v Ternovcu so kopali vodnjak. V globočini 18 m se je podrla zemlja in ubila delavca Cafa ter težko ranila paznika. Caf zapušča vdovo in otroka.

Brez vzroka umoril je v slov. bistriški okolič fantalin Vute železničarja Leskovarja. Vute je prišel v krmo in sunil brez prepira Leskovarja z nožem, tako da je ta v kratkem umrl.

Krvava „ofcet“. Pri Trobentarju v Vrhovljah pri Konjicah so praznovali „ofcet“. Pri temu so se stepli fantje z gostmi in je bilo več oseb težko ranjenih.

Iz Koroškega.

Koroški volilci pozor!

Volitve so pred durmi in treba je, da pokaže vsak naprednjak svojo voljo, priboriti sebi in svojim potomcem boljše bodočnost. Resni so časi in kdor jih zdaj ne razume, ta je sam kriv svoje usode. Boj se vrši za dva načela: na eni strani so tisti, ki kričijo, da bodejo slovenskemu kmetu s tem pomagali, da hujšajo v narodnostni boj in narodnostno gomoj, ki trdijo, da so stranišni napisi več vredni nego gospodarsko delo, ki se ne bori proti zatiranju in izkoriščanju, temveč edino proti Nemcu in Nemcem prijaznemu naprednaku. Na drugi strani pa so združeni napredni Slovenci in Nemci, kateri se borijo edino za zboljšanje našega gospodarskega položaja. Le-ti hočejo, da bi živeli tudi zanaprej Nemci in Slovenci na Koroškem mirno in složno drug poleg drugega. Oni ne marajo zaslepljenih kranjskih hujšakov, katerim se gre edino za prepir in gonjo.

Kdor je torej za mir na Koroškem, za mir med narodi, za gospodarsko delo, ta mora z nami voliti.

V naslednem priobčimo par opazk, tikočih se volitev samih:

1. Kdo ima volilno pravico v kmetijski kuriji? — Voliti smejo le lastno opravičeni možje, ki so avstrijski državljani, so dokolačni 24. leto življenja, ki plačujejo letno najmanj 8 K direktnega davka (kmeti, rokodelci, trgovci), ali pa ki smejo iz drugih razlogov v občini voliti (n. p. vsi duhovniki, državni, deželni in javni uradniki, advokati in notarji, doktorji, d. p. l. živilozdravniki, nastavljeni učitelji).

Kdo sme voliti v občino, kdov v deželni zbor voliti? — Pri občinskih volitvah smejo vsi voliti, ki plačujejo le en vinar direktnega davka; v kmetijski kuriji deželnega zbora pa smejo le tisti voliti, ki plačujejo vsaj 8 K direktnega davka.

3. Kdo sme v splošni kuriji za deželni zbor voliti? — Voliti smejo samostojni možje, ki so avstrijski državljani, ki so dokolačni 24. leto, ki stanujejo v dotični občini vsaj že 1 leto, to je od 9. februarja 1908. Duhovniki n. p., ki še niso 1 leto v fari, smejo sicer v kmetijski, ne pa v splošni kuriji voliti.

4. Kdo ne sme voliti in katerega se ne more izvoliti? — Voliti ne sme in izvoljen ne sme biti: kdor je zaradi zločina tatvine, poneverjenja ali udeležbe ali sleparije bil obsojen, zgubi volilno pravico za 3 leta, ako je bil pri okrajni sodnji obsojen; ako je bil pri deželni sodnji obsojen, pa za 10 let. — Voliti ne smejo osebe, ki so v konkuru, ki živijo od javne podpore ali so vsaj eno leto pred volitvijo od nje živele. — Voliti ne smejo aktivni vojaki in orožniki.

5. Kako se voli? Vsak volilec mora oddati svoj glas osebno; le v veleposestvu se voli lahko s pooblastili.

6. Kraj in čas volitve. Vsaka občina voli

za-se. Volitve se razglasijo v občinah s plakati, ko bi se začel volilec je razviden iz volilnih legitimacij.

7. Kaj je volilna lista? Župan vsake občine napravi po alfabetu seznamke vseh volilcev. Kdo ne seznanka, ne sme voliti. Vsakdo sme Jaz in z gledati v volilno listo. Ta lista ali seznam, pozna mora biti v vsaki občinski pisarni skozi 14 dni ložena. Vsak volilec jo sme tudi prepisati. Vsak mora torej vpogledati, je-li stoji njegovo ime v volilni ali ne je-li so vpisane neopravičene osebe ali ne. Pušeni opravičeni volilci. Vsak volilec ima tudi zahtevati sprejem izpuščenih volilcev v listo ali se izbriše neopravičene. To se pravi reklamirati. mira se v omenjenih 14 dneh, v katerih je lista ložena. Reklamira se za splošno in za kmetijsko pri županu, v drugih kurijah pri politični oblasti.

8. Legitimacija izda okrajno glavarstvo. Ne so le one glasovnice, ki imajo občinski Kdor izgubi svojo glasovnico, zahteva lahko dn župana. Tudi za ožjo volitev oddaja župan glasovnico.

9. Volilna komisija vodi volitev. V splošni kuriji obsega komisija 5 članov; v deželni 2 člana, ki ju izvoli občinski zastop in 2 člana okolice imenuje volilni komisar. Komisija si izvoli sam sednika. Pri enakosti glasov odloči komisar z Metnitz.

10. Kakšna je naloga volilnega sarja? — On mora skrbeti, da vlada pri volitvi (sodnijski) in red in se držijo vsi volilne postav; on mora vedati, ako hoče volilna komisija postaviti kršitelja delokrog prestopiti. Kadar se prične volitev, nikdo več nagovore na volilce držati. V volitvi smejo le volilci in komisija.

11. Kako se voli? — Najprej volijo v misije, potem pa vsi ostali volilci. Vsak volilec najprej legitimacijo pokazati. Ime se mora sebnim zapisnikom vpisati. V volilni listi se mora kdo da je že volil.

12. Kako treba popisati glasovnice? — Glasovnica je tudi veljavna, ako jo izpolni kandidate. Ime kandidata mora biti natanko napisan (ime in imek); tudi treba vpisati stan in bivališče kandidata.

Neveljavne so sledeče glasovnice: ki niso na ljudi, katere se sploh ne sme voliti; ki se ne sprevidi, kdo je vpisan kandidat; glasovnice se oddajo pod pogoji ali ki dajo kandidatu nalogo.

13. Kaj se zgodi po končanem volitvi? — Komisija pregleda, ako so zapisniki Potem prešteje glasovnice. Izid štetja naznani pred takoj komisiji. Akte prevzame politični uradnik.

14. Kdo je izvoljen? — Izvoljen je kandidat, ki dobi več kot polovico glasov. Ako ni noben kandidat absolutno večino glasov, potem do ožje volitve. V ožjo volitev prideta ona dva kandidata, ki sta pri prvi volitvi največ glasov dobila. Lepo odli volitvi sme vsak volilec voliti.

Kmetje! Držite se tega navodila, storite napredno svojo dolžnost! Vospem

Koroški volilci, pozor! Osiveli kmet iz vsake Koroške nam piše: Jaz sem danes že blizu prvaške leta in nisem še zapustil svoje koroške... Volilne vine; edino kot vojak sem se boril za ne in kate cesarja v Bozniji. Lahko torej trdim, da podarsko razmere v naši deželi in da mi ne more Podpora z resnico očrtni. V moji mladosti pri nas ni bilo pobahe vedel, kaj je politika in kaj je narodnostisti, češ: „Bili smo sinovi slovenske matere in goweniki orgla našem jeziku. Ali vsi smo razumeli ravno o č as re nemški jezik in živeli smo z Nemci, kakor napredni živeti sosed s sosedom. Drug od drugega seveda n bili odvsnji, kaj bi se torej prepirali? Izadevi i ni bilo „narodnih šol“, in vendar smo sli kmeti priučili. — več za življenje, več tistega, 300 K bi rabi v vsakdanjem boju za obstanek. Dan svoj m vse drugače! Kje, o kje so tisti pravi duhovi deželni starih časov, ki so nas podučevali, nam prauer se gali, z nami živeli in trpeli? Danes gleda z debeli hovnik, da čimpreje zapusti cerkev in zapol leta“ pričeti s politično agitacijo. Kdaj smo nli iz st pred 30. leti slišali iz duhovniških ust police na si govor? Nikdar ne! Takrat sploh politike og, ki našnjem zmislu besede ni bilo! Kaj mamayer in kaj nam kmetom sploh vsa politika mar? I torej 7 stoji celi dan za plugom, nima za take sr. Ta Gra časa... Ali nekaj pa le moram povedati! Snica. G se zdi, kakor da bi sanjal, ako gledam nki nimaj našnje razmere. Žegnani in nežegnani gospozno pred prihajajo, ki nas nakrat učijo, da je Nemeer za go največji sovražnik in da ne smemo na ar toliko misliti nego na boj proti Nemcom. Ja za b sme ta voljo, — desetletja in tudi stoletja dolgo ročajo al živeli mirno z Nemci in zdaj so ti Nemci povoniški nakrat „krvo ločni tigr“? Tega pa res ne v duhovn jem, to ne gre v sivo mojo glave. Jaz pmetem nasp čeprav nisem učen: Koroška ima dovoljenau prostora za nas Slovence in sušiti i Nemce. Skupno, prijateljsko, krščansko rišel i ramo živeti! In še nekaj sem hotel poveda g. N Jaz sem v Bozniji prelivaj svojo kri za našo prav žavo Avstrijo. Jaz hočem zvestobo do Ans, S-Mir obdržati do groba. Vem pa, da trgajo kmeti jo h hujšaki to zvestobo iz naših src. Žalostne volitve

Koristna poraba krvi zaklane živine. Moogo zelo koristnih snovi se brezmiselno v mestih, pa tudi na kmetih proč vrže, posebno pa kri zaklane živine. Le poredkoma se govorijo kri koristno porabi in tudi kri zaklanih svinj rabimo le po zimi za klobase; pa tudi prasičjo kri poleti in v gorkejem času sploh ne porabimo tako, kakor je res koristno. Živinska kri ima mnogo redilnih snovi v sebi; kuhana, je posebno dobra piča za prasiče, pa tudi surova jim dobro tekne. Se pred 30 leti so s posebno slastjo uživali kuhano kri revnejše delavci v železniških fabrikah, in so jo kot jed z zgančami iz kanze ali ajde zelo cenili, kajti bila je na ta način prirejena zelo po ceni in vkljub temu tečna. Ta vporaba krvi pa se je sčasom skoraj popolnoma opustila, — zakaj — ne vem; bodisi da so delavci sedaj manj varčni postali in bolje plačani. Neprecenljiva piča je pa kri za reje gosi in rac po leti, ko se kri hitro spridi. Znano je splošno, da se v sprideni kri kajtro priredijo črvi. To okolnost umni in varčni rejci gosij in rac na Pomperskem (v Nemčiji) uže zdavnaj zelo pametno upoštevajo. Tam je mnogo posestnikov, kateri se skoraj izključno le z gosijero pečajo in jih je več, kateri imajo trume gosij čez 1000 v številu. Seveda bi krmljenje tako velikih jat gosij z žitom mnogo kostalo, in bi vendar ne izdalo toliko, kakor pa z živinsko krojo. Gosijere ima za pašo teh ptic določen travnik; ta travnik ima pa tudi ob enem za nekako fabriko črvov iz krvi; ko pripelje frišno kri iz klanice, ali pa od mesarja odreže na okroglo $\frac{1}{4}$ metra ruše (trave z zemljo vred, kolikor se jo trave drži), odstrani iz nastale votline še toliko prsti, da nastane jamica okoli 20 centimetrov globoka; jo napolni potem 5 centimetrov do površja z frišno krvijo in potem zamaši (pokrije) jamo z ono rušo, katero je na istem mestu v enem kosu na okroglo izrezal; tako nadaljuje po travniku naprej, dokler ne pripravi vso množino krvi v jame. Drugi ali nasledni dan to delo nadaljuje, kakor um kaže glede kupljene krvi. Čez 3 tedne pa odkrije pokrove iz ruše teh jamic, in glej, namesto krvi, kar mlgja polno belih mastnih črvov, kateri so se iz krvi zaredili. Gosi že čakajo na sleherni tako otvoritve in v trenutku so črvi v zelodlcih teh slastnih živalih, katerim ta piča, čez vsako drugo ugaja. Tako gre od jamice do jamice, dokler niso gosi nasitene. Te jamice vporabljajo se v ta namen od spomladi do jeseni in dokaz temu, kako tečna je na ta način porabljen kri je okoliščina, da je pomeranska gos po celem svetu kot najboljša v mesu in perju znana. Pri nas pa kri zaklane živine ravno poleti, ko se jo tudi zelo koristno lahko porabi, naravnost v kanale, ali vodo pustimo odtekati. Koliko denarja se iz klanic, mesnic itd. naravnost proč vrže, namesto da bi se tako koristne odpadke umno porabilo. Kmetovalci in ekonomski poskušite vporabo krvi po preje opisanem načinu in prepričali se boste, katere vspehe Vam bode ta mali trud z izborno prirejo gosij in rac, pa tudi druge domače perutnine prinesel.